

מרובה פרק שביעי בבא קמא

ע"א

עין משפט
נר מצוה

אפי' הכי כי יהיז לה חייל עליה דטלה איסור אמתן הכא נמי כו': **מקום אינא** משום לאו: ר' מאיר היא. במסכת מכות (דף ומשלמין שלא השם המביאין לדי מכות מציאן לדי משלמין: ונצטו וטעם צבת. ואפי' דליכא חיוב מיתה: גנג שור הפסקא אפי' דליקורי הגאה הוא חיוב ודעתא לקמין טעמא: ופי' שלח חוטא ושולח מתחייב בתשלומי ד' וה' והא קיימא לן דלין שלח לדבר בעירה במסכת קדושין (דף מ"ב): אין מכירה אלא בשנים מוכר ולוקח: הסס. כי עבד איהו ודפטורה ליה לאו משום דלא מייחייב אלא משום דקם ליה בדבצה מנייה: ר"ש דאמר שחיטה שאינה ראויה כו'. כדמתן פסקין: רבי שמעון פוטר שני אלו: בשלמא ע"ז ושור הפסקא איסורי הגאה גינהו דלמחר במסכת ע"ז (דף נ"ד). אפי' שאמרנו המשתמחה לזכמתה חזירו לא אסרה עשה זה מעשה אסרה: בשוגג יאכל אפי' הוא עלמנו ואפילו צו ציוס: צמוד לא יאכל. צו ציוס. והוא הדין לאחריס ואידי דתנא רישא דדידיה תנא נמי ספקא דדידיה ודכי איבעי לן לפרושי בהכל שומטין: רבי יהודה אומר בשוגג יאכל. הוא צעמנו למואלא שנת וצו ציוס לא הוא ולא אחריס ואידי דבעי למיתנא ספקא דדידיה תנא נמי ברישא דדידיה: צמוד לא יאכל. הוא עלומית אכל אחריס אולכיס: דבר' יוחנן הסנדלר גרסינן יאכל: יכול אפי' בשוגג. יאסר באכילה: צמוד אחרתי לך. קודש הוא היכא דשייך דין מיתה ולא בשוגג: מעשה שנס דאורייתא. אסורין באכילה: להכי

משום דקא יהיז לה הוי אמתן פי' כיון שצריך לתת לה ללאת ידי שמים אפי' לא היה עומד בחזירה חשיב אמתן ולא מתנה הי' היא מכירה וכן משמע בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף נ"א). וס' דחייב לתת ללאת ידי

HebrewBooks.org © Moznaini Publishers. No commercial use allowed.

אפילו הכי כיון דקא מקני ליה בהכי הויא מכירה: גנג וטבח ביום הכפורים וכו': אמרי אמאי נהי דקמלא ליכא מלקות מיהא איכא וק"ל דאינו לוקה ומשלם אמרי היא מני ר"מ היא דאמר לוקה ומשלם אי ר"מ אפילו טבח בשבת וכי תימא לוקה ומשלם אית ליה מת ומשלם לית ליה ולא והתניא גנג וטבח בשבת גנג וטבח לע"ז גנג שור הנסקל ומטחו משלם ארבעה וחמשה דברי ר"מ והכמים פוטרינן אמרי בר מינה דההיא דהא אטמור עלה א"ר יעקב א"ר יוחנן ואמרי לה א"ר ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש רבי אבין ורבי אלעא וכל חבורתא משמיה דרבי יוחנן אמרי בטובח ע"ז אחר וכי זה הוצא וזה מתחייב אמר רבא שאני הכא דאמר קרא וטבחו ומוכרו מה מכירה ע"ז אחר אף טביחה ע"ז אחר רבי ר' ישמעאל תנא או דרבות את השליח דבי חזקיה תנא תחת לרבות את השליח מתקיף לה מר זוטרא מי איכא מידי דאילו עבד איהו לא מייחייב ועבד שליח ומייחייב א"ל רב אשי התם לאו משום דלא מייחייב הוא אלא דקם ליה בדבצה מיניה ואי בטובח על ידי אחר מ"ט דרבנן דפטרי אמרי מאן חכמים ר"ש דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה אמרי בשלמא ע"ז ושור הנסקל שחיטה שאינה ראויה היא אלא שבת שחיטה ראויה היא דתנן השוחט בשבת וביום הכפורים אפי' המבשל

וג' קנים לתמוך ופי' והא קיימא לן דלין לוקה ומשלם ומשני רבא אמתן אסרה תורה אפי' צא על אמו וא"ת דכפרת בן סורר ומורה (פסחין דף ע"ב. וס'ט) אמרינן רבא אנגיבו ליה [דיכרין] במתחרת אהדרינהו ניהליה ולא קצלינהו והאיל ופסק מפומיה דרב דבדמים קניניה ופסק היו חייבין ללאת ידי שמים אמאי לא קצלינהו וי"ל שס' לא היו ממוזרים אלא משום שהיו סבורים שחייבין להחזיר מן הדין:

והא ק"ל דאי' לוקה ומשלם. הכי נמי פריך אמתמין דלאו נערוה (מכות דף ל"ב. וס'ט) ומימה דתא בקנס משמע דמודו כולי עלמא דלוקה ומשלם דליפנין ממוזיא ס' רע דממוכ צפ"ק דמכות (דף ד. וס'ט) דהוי גמרינן בכל דוכתין ממוזיא ס' רע אי לאו דליכא למפרך מה למוזיא ס' רע שכן קנס וכדי רשעמו נוקי בשאר ממון דלאו קנס דוחק לומר דרבנן פליגי אקנסא ומאי וקצרי עדים וזמנים קנסא הוא מלי רשעמו צעדים וזמנים כתיב למימרא דאפי' בקנס משום רשעה אחת אמה מחייבו ואי אמה מחייבו משום שמי רשעים וי"ל דודאי אי לאו דליכא למפרך מה למוזיא ס' רע שכן קנס הוה ילפינן בכל דוכתא דלוקה ומשלם הוה דרשינן כדי רשעמו ולרשעה אחת כדכתיבין צללו נערות אכל השמא דליכא למפרך ומוקמי כדי רשעמו דלין לוקה ומשלם מהשתא ילפינן בכל דוכתין מהתם דלין עדים וזמנים לוקין ומשלמין אפילו בקנס דצבל ענין אמרה תורה דלין עדים וזמנים לוקין ומשלמין דאפי' צעשה שהעידו שכן טבחו ומכרו דהוי קנס ומעדים וזמנים ילפינן טפי ממוזיא ש"ר דעיקר מלקות כתיב צהן ומלאו דחסימה דסמין ליה ילפינן לכל המלקיות: **בבובח ע"ז אחר.** ואם תאמר ולרצה דלמחר צפק אלו נערות (מכות דף נ"ד. וס'ט) דלרבי מאיר מיוז הוא שחדשה תורה בקנס דאפי' ע"ז דמקטל משלם היכי הוה

תורה אור השלם

1. כי יגב אש שור או שה וטבחו או מקרו חשיבה בקר ישלם תחת השור ופאבצ באן תחת השדה: שבות לא לו.
2. ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם במחילה מות ימות כי כל העשה בה מלאכה ונפרתה חשבה ההוא מקרב עמיק:

הגהות הב"ח

(א) תוב' ד"ה בשלמא וכו' וי"ל דמיידי טעמא:

רבינו חננאל

גנג וטבח ביום הכיפורים משלם ד' וה': ואקשינן עלה אמאי. והוא ענינה מלאכה ביום הכיפורים חייב כרת ותנן כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתו. וקיימא לן דליקה ומת אין לוקה ומשלם. ואמרין לר' מאיר אפילו מת ומשלם אית ליה. גנג וטבח בשבת אמאי פטור והתניא גנג וטבח בשבת. גנג וטבח לעבירה וזה גנג וטבח שור הנסקל משלם ד' וה': דברי ר' מאיר ודכ"ה פוטרינן. מאיר ודכ"ה פוטרינן. ופוקינן מתחייב בטובח בצעמו דיקו דמתחייב בנפשו הוא פטור מן השתולמן. התם בטובח על ידי אחר דאינו מתחייב בנפשו כי שלחו טבח. ואקשינן. ואז הכי מאיר טעמי דרבנן דפטרינן משלם. ופוקינן. מאן חכמי ר' שמע' היא דאמי שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. אלא שחיטה בשבת שחיטה ראויה היא דבת השוחט בשבת וביום הכיפורים פטור על פי שמתחייב בנפשו שחיטתו כשורה. ופוקינן. ר' שמע' סבר כל כר' יוחנן הסנדלר דאמי המבשל בשבת בשוגג יאכל למוזיא שבת לאחריס יאכל לו. במוד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחריס. ר' שמע' סבר לה בשחיטה שבת כר' יוחנן הסנדלר בבישול בשבת. ואמרין מאי טעמי דר'

משני מתני' דאי כר"מ אפי' טובח צבת נמי וי"ל דהוה מוקים מתני' דללא אחרו ציה וכרבי יוחנן דלמחר חייבי מלקיות שוגגין חייבין בתשלומין והכי משני רבה התם מתנייתן דלאו נערות: **אן דרבות את השליח.** ומאן דלמריך או לחלק דריש מתחת לרבות את השליח: **בשלמא ע"ז ושור הנסקל שחיטה שאין ראויה היא.** הך סוגיא אמאי כמ"ד בהשומט (חולין דף מ"ג). אדם אוסר דבר שאין שלו צעשה זה מעשה דלפוגתא דתנאי היא וס'ט' והא אמר ההם דלפילו למ"ד אדם אוסר הני מיילי עובד כוכבים אכל ישראל לנעורי קמחין ואכתי שחיטה ראויה היא וי"ל (ב) כשנתן רשות לשלוח לחטוט כרנאו ואפי' לע"ז דלין שייך לומר לנעורי צעליס קמחין ששליח צבור שואל של גנג: **המבשל בשבת.** מפורש צפרק הניחוק (גיטין דף נ"ג. וס'ט): **מה קדש אסור אף מעשה שבת אסורים.** וא"ת ולא ליכתוב לא קדש ולא כנס ולא ידענא דלשתי מלא תחלל כל תועבה כל שמעתי לך הרי הוא צבל תחלל וי"ל דאי מהתם ה"א אפי' שוגג להכי איצטריך למיכתב הכא ולסמכיה למחללה לומר צמוד אחרתי לך ולא בשוגג: **היא קדש ואין מעשיה קדש.** ולא סגי דלא ליכתוב לא היא ולא קדש דמכל שמעתי לך הוה אסרינן באכילה והכי איתא בהדיא צפרק כל הנכר (חולין דף קטו. וס'ט): **א"ל א"ל דרבנן אמאי פטרי רבנן.** הוה מנאי למימר דלא דרשי או ומתח לרבות את השליח אלא דלא ניחא ליה למימר דפליגי בשליח ואם תאמר והא משמע לקמן דאפי' דרבנן פטרינן שחיטה שאין ראויה דהא צעי למימר אליבא דמתני' דקסבר ר' יוחנן דחולין שנשחטו צעורה לאו דאורייתא וקמתי רבי שמעון פוטר שני אלו וי"ל דעל כרחיך לא צעי למימר דלאו דאורייתא אלא לת"ק דצפרק כיוסו הדס (חולין דף פ"ה. וס'ט) דייקנין בהדיא דסבר רבי שמעון חולין שנשחטו צעורה דאורייתא מדמתן צפרק בתרא דתמורה (דף נ"ג): רבי שמעון חומר חולין שנשחטו צעורה ישרפו וכן היה וכו' דייק התם ממתמין צעורה הוה הדין דהוה מנאי למידק ממתמין דקמתי רבי שמעון פוטר שני אלו:

מוסף רש"י
גנג וטבח בשבת. איכא חיוב ממה וכן לעניות סוכים (מכות ל"ג). בטובח על ידי אחר. הגנג ציה לשלמו לשמטו (ס"ט). וכי זה הוצא וזה מתחייב. ופי' שלח חוטא ושולח מתחייב קנס דלרצעה ומתמה, והא ק"ל דקדושין (מ"ב). אין שלח לדבר בעירה (ס"ט). מה מכירה ע"ז אחר. אי אפשר אלא ע"ז אחר. הילוקח לוקחו ממנו (ס"ט) איהו מתחייב אלא ע"ז אחר. הגנג מוכר והלוקח לוקח. אף טביחה ע"ז אחר. אפילו טבחה שליח מתחייב בגנג בתשלומין דו"ה (קדושין מ"ג). תחת לרבות את השליח. תחת השור. מלי למכסח ישלם צבור (מכות ל"ג). דאילו עבד איהו לא יאכל. דהא מקטל (ס"ט). לאו משום דלא מייחייב הוא. דחייבא קמי' עליה אלא משום דקם ליה בדבצה מיניה שחיטה שאינה ראויה. לא ללכילה. לא דאריה. וכל חיוב שמה שחיטה. וכל חיוב איסור הוא על ידי שחיטה. אינו חל עלים (קדושין מ"ג). בשלמא ע"ז. דחייבי מתיס אסורים. וכן שור הנסקל דיתו אסור בהנאה דלמרינן (לעיל מא). ממשמע שאלמך סקול יאכל איני יודע שהוה נצילה ויגלה כי (מכות דף ט"ז). והשוחט כו' ובימים הכיפורים. מתחייב כרת (חולין דף ט'). המבשל בשבת בשוגג יאכל. אפילו צו ציוס (מכות דף ט"ז). הוא עלמנו ואפי' צעשה (גיטין נ"ג. וס'ט). וי"ל דאין צריך להמתין עד הערב כדי שיעשו. דהא דלמרינן לערב צעדי שיעשו לית ליה צעדי לר"מ אלא היכא דעבד ישראל איסורא וצמוד דליכא חיוב. דלא נעטייה הגאה מאיסורא. אכל בשוגג (חולין ט"ו). דאפי' דליכא איסורא. לא יאכל. צו ציוס דע שמתחייב וצדי שיעשו. והוא

הדין לאחריס נמי דאסור למכילה צו ציוס. דעממא משום דלא נעטייה הגאה מאיסורא הוה ופי' שהי' לאורחא כתיב שיעשו לא מנאי לו הגאה מיניה. ואידי דתנא רישא דצדדיה דלשמעין כדמא להסירה. מני נמי ספקא דצדדיה (ס"ט) לא יאכל הוא לנעוס. אכל אחריס ישראל אולכיס (מכות ל"ד). לא יאכל הוא משום קנס אכל אחריס אולכיס (חולין קטו). ר' יהודה אומר בשורג יאכל. הוא עלמנו. למוזיא שבת. לאמר שהמתין כתיב שיעשו. אכל צבת לא. דקניס שוגג אטו מיד (גיטין נ"ג). ובכ"ז בחובות (דף ט"ז). והוא הדין לאחריס דלע"ז דבשוגג חיוב סקילה ליכא עבירה מיהא איכא ובעינן כתיב שיעשו. דלא נעטייה הגאה מעבירה. ואידי דבעי למימני ספקא לא יאכל עולמית צדדיה. אכל לאחרינא שרי. דלחוי דעבד איסורא קמחור נבנן אכל לחרינא לא. מני נמי רישא דצדדיה (חולין ט"ו). במוד לא יאכל. הוא עלומית אלא אחריס (מכות ל"ד). ר' יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוזיא שבת לאחריס. יאכל (ס"ט) כתיב שיעשו. כר' יהודה דמסי ליה עבירה אפי' בשוגג. וידענא מדר' יהודה אלא כתיב שיעשו ומיניו דלא נעטייה מעבירה (חולין ט"ו). במוד יאכל. לא לו ולא לאחריס. יאכל. אכל מוכרו וממנו לעבד כוכבים (מכות ל"ד). מ"ט דר' יוחנן הסנדלר. דלמחר טעמה שבת אסורין באכילה. אלא שמה שחיטה. אלא שחיטה בשבת כר' יוחנן הסנדלר בבישול בשבת. ואמרין מאי טעמי דר'

יוחנן הסנדלר כדדריש ר' חייא ושמרתם את השבת כי קדש ... באכילה אף מעשה שבת אסורין באכילה, או מה קדש אסור ... באכילה ומותרין בהנאה. פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמ' מעשה [שבת מדאורייתא] כדדריש ר' חייא, וחד אמ' מעשה שבת אסורין מדרבנן אמאי קדש היא, היא קדש ואין מעשיה קדש. וקיימא לן כל היכא דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כדברי המיקל, הולכך מוקמינן להו למעשה שבת אסורין מדרבנן. וגריסין בתחלת שחיטה חולין כי הוה רב מורה לתלמידיה הוה מורה להו כר' מאיר וכו' הוה רישא בפירקא הוה דריש כר' יהודה משום עמי הארץ וכו'. ובתלמוד ארין ישראל בשבת פרק כירה גרסי רב כי הוה רביה בתבורתא הוה מורה להו כר' מאיר בציוצורה הוה מורה כר' יוחנן הסנדלר. ולמדנו זה מזה. דרב כר' מאיר הוה גמיר הילכתא, והוה דהוה דריש בציוצורה בפירקא הוה מחמיר כר' יהודה וכו' יוחנן הסנדלר משום עמי הארץ.

דלוי ר' יהודה שרי ליה לאורחא אפילו לנדיה, דלא קניס שוגג אטו מוד, ור' יוחנן קניס שוגג אטו מוד, הלכך איכא דעבד איסורא קנסו רבנן. לחמיני דלא עבד איסורא לא קנסו. אלא כתיב שיעשו ומיניו דלא נעטייה מעבירה (חולין ט"ו). במוד יאכל עולמית. לאו משום קנסא הוה דהא אחריתא לא עבד איסורא. אלא מקדאי ליק' לך ר' יוחנן (ס"ט). לא לו ולא לאחריס. יאכל. אכל מוכרו וממנו לעבד כוכבים (מכות ל"ד). מ"ט דר' יוחנן הסנדלר. דלמחר טעמה שבת אסורין באכילה (ס"ט). יאכל אפילו בשוגג. תאסר באכילה אם שנג בנשול של ידע שהוא שבת, ת"ל מחלליה מות יומת. היכא דליכא חיוב מיתה אסרי באכילה כי יוחנן הסנדלר (ס"ט) דאורייתא. מיד אסורין מן התורה אסורין מן השבת (ס"ט).